

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО ТА КРИМІНОЛОГІЯ. КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧЕ ПРАВО

УДК 343.226:343.91-053.6

Багаденко Ірина Петрівна,
кандидат юридичних наук,
старший науковий співробітник,
начальник відділу ДНДІ МВС України,
м. Київ, Україна,
ORCID ID 0000-0002-3350-4411

ОСОБЛИВОСТІ ВИЯВЛЕННЯ ТА ДОКУМЕНТУВАННЯ ВИПАДКІВ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА, ВЧИНЕНОГО ДІТЬМИ

У статті висвітлюється зростання кількості випадків домашнього насильства, а також правопорушень, пов'язаних із домашнім насильством, які останнім часом спостерігаються не тільки в Україні, а й у всьому світі. Зроблено висновок, про те що тенденція до активізації домашнього насильства посилилась в умовах пандемії коронавірусу, що пояснюється наслідками, викликаними локдаунами (дистанційна робота / навчання, втрата роботи, зниження рівня доходів, дестабілізація економіки, підвищення стресового стану населення тощо). Констатується, що випадки домашнього насильства з боку дітей мають місце і при цьому мають тенденцію до зростання, а виявлення та документування випадків домашнього насильства, вчиненого дітьми, мають свою специфіку та особливості.

Ключові слова: домашнє насильство; діти-кривдники; виявлення домашнього насильства, вчиненого дітьми; документування домашнього насильства, вчиненого дітьми.

Дослідженням проблеми домашнього насильства займалися такі вчені, як: О.Л. Беспаль, А.А. Вознюк, Д.Г. Забрда, А.В. Запорожцев, О.В. Ковальова, М.В. Корнієнко, М.Г. Кузнецов, А.В. Лабунь, М.М. Легенька, О.В. Ломакіна, Т.М. Малиновська, В.В. Нестерчук, О.М. Павлютін, О.І. Плужнік, С.В. Романцова та ін. Однак дослідження присвячувались переважно причинам та умовам, що сприяють вчиненню домашнього насильства, запобіганню цьому негативному явищу, а також питанням захисту прав жінок та дітей як жертв домашнього насильства. Визначення терміна “дитина-кривдник” саме у сфері домашнього насильства вперше надано законодавцем у ст. 1 Закону України “Про запобігання та протидію домашньому насильству” від 07.12.2017, який вступив у силу з 07.01.2018. Таким чином, проблема домашнього насильства, що вчиняється дітьми, потребує подальшого вивчення та дослідження.

© Bahadenko Iryna, 2021

DOI (Article): [https://doi.org/10.36486/np.2021.4\(54\).19](https://doi.org/10.36486/np.2021.4(54).19)

Issue 4(54) 2021

<http://naukaipravoohorona.com/>

Meta statmi – відобразити особливості виявлення та документування випадків домашнього насильства, вчиненого дітьми.

При здійсненні заходів щодо виявлення та документування випадків домашнього насильства, вчинених дітьми або за участю дітей, працівники підрозділів ювенальної превенції керуються насамперед Законом України “Про запобігання та протидію домашньому насильству” (ст. 10 “Повноваження уповноважених підрозділів органів Національної поліції України у сфері запобігання та протидії домашньому насильству”) та Інструкцією з організації роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України, затвердженою наказом МВС України від 19.12.2017 № 1044 (розділ V “Організація роботи та здійснення заходів щодо запобігання та протидії домашньому насильству, вчиненому дітьми та стосовно них”), а також іншими відомчими нормативними актами, зокрема такими, як Інструкція з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції, затверджена наказом МВС від 06.11.2015 № 1376; Інструкція з організації реагування на заяви та повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України, затверджена наказом МВС від 16.02.2018 № 111 тощо.

Так, відповідно до розділу V пункту 2 Інструкції з організації роботи підрозділів ювенальної превенції працівники зазначених підрозділів повноважні вживати наступних заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству:

- виявляти факти домашнього насильства, вчиненого дітьми і стосовно дітей, та реагувати на них у порядку, визначеному законодавством;
- приймати і розглядати заяви та повідомлення про факти домашнього насильства, вчиненого дітьми та стосовно дітей, вживати заходів для його припинення та надання допомоги постраждалим особам;
- виносити термінові заборонні приписи стосовно кривдників;
- вживати заходів щодо взяття на профілактичний облік та проведення профілактичної роботи з дітьми-кривдниками;
- здійснювати контроль за виконанням дітьми-кривдниками спеціальних заходів протидії домашньому насильству протягом строку їх дії;
- інформувати постраждалих осіб про їхні права, заходи і соціальні послуги, якими вони можуть скористатися;
- взаємодіяти з іншими суб'єктами, що здійснюють заходи у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, в порядку, визначеному законодавством;
- здійснювати повноваження у сфері запобігання та протидії домашньому насильству з урахуванням міжнародних стандартів реагування правоохоронних органів на випадки домашнього насильства та оцінки ризиків.

Виявлення випадків домашнього насильства, вчинених дітьми або за участю дітей. Зважаючи на зазначені вище особливості стосовно латентності домашнього насильства, а також вікові та інші особливості відповідальності неповнолітніх правопорушників, процес виявлення випадків домашнього насильства, вчинених дітьми, має свою специфіку. Насамперед важливо приділяти належну увагу регулярній перевірці сімей, які перебувають на обліку в категорії “що опинилися у складних життєвих обставинах”, ретельно перевіряти повідомлення з навчальних

закладів стосовно агресивної поведінки учнів, повідомлення з медичних установ про травми в домашніх умовах, а також з'ясовувати причини правопорушень, які можуть бути пов'язані з домашнім насильством тощо.

Так, працівники підрозділів ювенальної превенції можуть виявити випадки вчинення дітьми домашнього насильства за таких обставин:

- під час реагування на заяву чи повідомлення про домашнє насильство;
- під час реагування на заяву чи повідомлення про інші кримінальні або адміністративні правопорушення, пов'язані з домашнім насильством (наприклад, дрібне хуліганство (ст. 173 КУпАП); булінг (цькування) учасника освітнього процесу (ст. 173-4 КУпАП); незаконні виробництво, придбання, зберігання, перевезення, пересилання наркотичних засобів або психотропних речовин без мети збуту в невеликих розмірах (ст. 44 КУпАП); умисне спричинення тілесних ушкоджень різного ступеню тяжкості (ст.ст. 121, 122 ККУ); побої і мордування (ст. 126 ККУ); катування (ст. 127 ККУ); доведення до самогубства (ст. 120 ККУ); погроза вбивством (ст. 129 ККУ); умисне вбивство (ст. 115 ККУ); незаконне позбавлення волі або викрадення людини (ст. 146 ККУ); правопорушення проти статевої свободи та статевої недоторканості (ст. 152–156 ККУ); кримінальні правопорушення у сфері обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів (ст. 307–317 ККУ); жорстоке поводження з тваринами (ст. 299 ККУ) тощо);
- під час здійснення профілактичних рейдів з метою перевірки умов проживання дітей у сім'ях, які опинилися в складних життєвих обставинах;
- під час відвідування за місцем проживання неповнолітнього підобліковця в межах виконання заходів індивідуальної профілактики з дітьми, які перебувають на профілактичному обліку в поліції;
- у процесі взаємодії з іншими підрозділами поліції (насамперед дільничними офіцерами поліції);
- у процесі взаємодії з медичними установами (наприклад, повідомлення про звернення пацієнта з приводу отримання травм у домашніх умовах);
- у процесі взаємодії з навчальними закладами (повідомлення про скарги від батьків або осіб, які їх замінюють, та/або інших родичів стосовно агресивної поведінки дитини, що надійшли до адміністрації закладу під час проведення батьківських зборів, проведення індивідуальних виховних заходів тощо).

Факт учинення дітьми домашнього насильства працівники підрозділів ювенальної превенції можуть виявити і за інших обставин.

Документування випадків домашнього насильства, вчинених дітьми або за участю дітей. У разі безпосереднього виявлення або отримання повідомлення про випадок вчинення дитиною домашнього насильства працівники підрозділу ювенальної превенції зобов'язані перевірити таке повідомлення та задокументувати відповідним чином. Перевірка повідомлень про випадки вчинення дитиною-кривдником домашнього насильства здійснюється переважно шляхом бесід / опитувань можливих свідків / очевидців (як безпосередніх, так і опосередкованих, які дізнались про такі випадки від самих потерпілих або інших осіб).

Виходячи з диспозиції ст. 173-2 КУпАП, а також з урахуванням ст. 251 КУпАП (докази), питаннями, які підлягають встановленню при перевірці фактів домашнього насильства з боку дитини-кривдника, є такі:

- чи в дійсності мало місце домашнє насильство, чи правопорушення, пов'язане із домашнім насильством;
- у якій формі виявлялось домашнє насильство (фізичне, сексуальне, психологічне або економічне насильство);
- хто є кривдником;
- хто є потерпілим від домашнього насильства;
- яка саме шкода завдана потерпілому від домашнього насильства;
- хто причетний до вчинення домашнього насильства;
- чи є свідки/очевидці домашнього насильства;
- що стало причиною вчинення домашнього насильства;
- чи це перший випадок домашнього насильства з боку кривдника, чи це систематичні дії (бездіяльність);
- чи мали місце випадки насильства з боку інших родичів стосовно дитини-кривдника у минулому (тобто чи може бути агресія моделлю поведінки у сім'ї для дитини);
- чи перебуває (перебувала) сім'я, в якій проживає дитина-кривдник, на обліку як така, що опинилась у складних життєвих обставинах, тощо;
- чи перебуває (перебував) кривдник на профілактичному обліку (у навчальному закладі та/або органах поліції, та/або службі у справах дітей, та/або медичній установі);
- чи притягувався кривдник раніше до адміністративної чи кримінальної відповідальності;
- характеристика дитини-кривдника за місцем проживання, навчання та/або роботи та інші дані.

Відібрання пояснень від дитини-кривдника, свідків/очевидців домашнього насильства та інших осіб може здійснюватись як за місцем вчинення правопорушення, так і безпосередньо у підрозділі ювенальної превенції. Водночас, урахуовуючи міжнародні стандарти (насамперед Керівні принципи Комітету міністрів Ради Європи щодо правосуддя, дружнього до дітей, а також Керівні принципи ООН щодо судочинства у питаннях дітей-жертв і дітей-свідків злочинів тощо) опитування/допит дитини-кривдника, як й інших дітей (жертв або свідків, чи співучасників) доцільно проводити спеціально підготовленою особою у спеціально обладнаному та прилаштованому з цією метою приміщенні. Також наголошується на важливості мінімізації кількості опитувань дитини, якщо опитувань більше одного, то бажано, щоб до цього залучалась одна й та сама особа. Крім цього, мають уживатися заходи для забезпечення можливості запису на відеоплівку опитування дитини з подальшим використанням таких відеосвідчень у якості доказів у суді. На сьогодні в Україні такими приміщеннями є кімнати, дружні до дитини, які використовуються в межах застосування методики “Зелена кімната”. Національним нормативно-правовим підґрунтям для застосування цієї методики є:

Державна соціальна програма запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі на період до 2025 року, затверджена постановою

Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2021 р. № 145 (підпункт 2 пункту 12 розділу III додатку 2 (Завдання і заходи) наголошує про необхідність забезпечення індивідуального підходу до допиту дітей незалежно від їх статусу у кримінальному провадженні (підозрюваний, обвинувачений, свідок, потерпілий тощо), зокрема з використанням міжнародних стандартів) [2];

Національна стратегія реформування системи юстиції щодо дітей на період до 2023 року, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18 грудня 2018 р. № 1027-р (у розділі “Захист прав дітей у кримінальному провадженні” наголошено на необхідності забезпечення єдиного підходу до допиту дітей незалежно від їх статусу у кримінальному провадженні (підозрюваний, обвинувачений, свідок, потерпілий тощо), зокрема з використанням таких спеціальних методик, як “Зелена кімната”, з метою удосконалення системи досудового розслідування) [3].

Окрім пояснень дитини-кривдника, потерпілих, свідків, доказами домашнього насильства можуть бути будь-які речові докази, висновок експерта, показання технічних приладів та технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису.

Якщо на підставі зібраних доказів дії дитини-кривдника кваліфікуються КУпАП, складається протокол (який також є доказом у справі) про адміністративне правопорушення, передбачене ст. 173-2 КУпАП. При цьому слід звернути увагу на ту обставину, що адміністративна відповідальність за вчинення домашнього насильства настає з 16-річного віку. Тож у випадку вчинення домашнього насильства неповнолітніми особами віком від 14 до 16 років, протокол про адміністративне правопорушення складається на батьків такої особи (ч. 3 ст. 184 КУпАП).

Протоколи про правопорушення, передбачені ст. 173-2 КУпАП, складаються уповноваженими на те посадовими особами органів Національної поліції (тут розуміються працівники підрозділів ювенальної превенції) в порядку ст. 255 КУпАП.

При цьому слід пам'ятати, що протокол про адміністративне правопорушення, у разі його оформлення, складається не пізніше двадцяти чотирьох годин з моменту виявлення особи, яка вчинила правопорушення, у двох примірниках, один із яких під розписку вручається особі, яка притягається до адміністративної відповідальності (ст. 254 КУпАП).

Зміст протоколу про адміністративне правопорушення передбачається ст. 256 КУпАП та складається відповідно до Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції, затвердженої наказом МВС України від 06.11.2015 № 1376.

При складанні протоколу особі, яка притягається до адміністративної відповідальності, роз'яснюються її права і обов'язки, передбачені ст. 268 КУпАП (про що слід відзначити у протоколі). Зокрема, знайомитися з матеріалами справи, давати пояснення, подавати докази, заявляти клопотання; при розгляді справи користуватися юридичною допомогою адвоката, іншого фахівця у галузі права, який за законом має право на надання правової допомоги особисто чи за дорученням юридичної особи, виступати рідною мовою і користуватися послугами перекладача, якщо не володіє мовою, якою ведеться провадження; оскаржити постанову по справі.

Підписується протокол особою, яка його склала, і особою, яка притягається до адміністративної відповідальності; за наявності свідків і потерпілих протокол

може бути підписано також і цими особами. У разі відмови особи, яка притягається до адміністративної відповідальності, від підписання протоколу, в ньому робиться запис про це. Особа, яка притягається до адміністративної відповідальності, має право подати пояснення і зауваження щодо змісту протоколу, які додаються до протоколу, а також викласти мотиви своєї відмови від його підписання.

У випадку заподіяння правопорушенням матеріальної шкоди, про це зазначається у протоколі про адміністративне правопорушення (відповідно до ст. 40 КУпАП).

Окрім протоколу, до матеріалів досудової підготовки, які формують у подальшому справу про адміністративне правопорушення, включають:

- пояснення правопорушника;
- пояснення свідків/очевидців події;
- пояснення (заява) потерпілого;
- копії документів, що засвідчують особу правопорушника (за необхідності – копії документів, що засвідчують особу батьків правопорушника або осіб, які їх замінюють);
- матеріали, що характеризують особистість правопорушника (за місцем проживання та/або навчання, та/або роботи);
- матеріали, що засвідчують розмір завданої проступком шкоди, тощо.

Після зібрання зазначених матеріалів сформована справа про адміністративне правопорушення направляється керівником органу Національної поліції України, на території обслуговування якого було вчинено правопорушення, органів (посадовій особі), уповноваженому розглядати справу про адміністративне правопорушення, передбачене відповідною статтею КУпАП (в цьому випадку – до суду (судді)) для розгляду її по суті згідно зі ст. 221 КУпАП.

При цьому, відповідно до ст. 16 Закону України “Про запобігання та протидію домашньому насильству”, з метою обліку випадків домашнього насильства персональні дані про кривдника, а також персональні дані про постраждалу особу вносяться до Єдиного державного реєстру випадків домашнього насильства та насильства за ознакою статі на визначений законом термін.

Якщо з'ясується, що дії дитини-кривдника мають систематичний характер, які призвели до фізичних або психологічних страждань, розладів здоров'я, втрати працездатності, емоційної залежності або погіршення якості життя потерпілого родича і підпадають під ознаки злочину, передбаченого ст. 126-1 ККУ, та/або пов'язаних із домашнім насильством інших кримінальних правопорушень, ювенальний поліцейський вживає заходів, відповідно до Порядку ведення єдиного обліку в органах (підрозділах) поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події, затвердженого наказом МВС України від 08.02.2019 № 100. Зокрема, п. 6 розділу II зазначеного Порядку передбачає, що поліцейський незалежно від місця свого перебування в разі виявлення або отримання інформації про кримінальне правопорушення та іншу подію чи звернення до нього громадян із заявою (повідомленням) невідкладно повідомляє про це за скороченим номером екстреного виклику поліції “102” для подальшої реєстрації в інформаційно-телекомунікаційній системі “Інформаційний портал Національної поліції України” (ІТС ІПП) з автоматичним присвоєнням порядкових номерів єдиного обліку.

Після чого на місце події здійснюється виїзд слідчо-оперативної групи з метою виявлення, фіксації, вилучення та пакування слідів кримінального правопорушення, речових доказів, установлення свідків та потерпілих, з'ясування обставин кримінального правопорушення, що мають значення для всебічного, повного і неупередженого їх дослідження та встановлення осіб, які його вчинили.

Подальша участь у кримінальному провадженні ювенального поліцейського здійснюється у передбаченому порядку (відповідно до Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні, затвердженої наказом МВС України від 07.07.2017 № 575, та окремих положень КПКУ).

При цьому потрібно пам'ятати норму КПКУ, якою визначаються особливості кримінального провадження у формі приватного обвинувачення. Так, відповідно до ст. 477 КПКУ, кримінальним провадженням у формі приватного обвинувачення є провадження, яке може бути розпочате слідчим, дізнавачем, прокурором лише на підставі заяви потерпілого щодо окремих кримінальних правопорушень, серед яких можемо виокремити домашнє насильство, а також правопорушення, пов'язані з домашнім насильством (умисні тілесні ушкодження різного ступеня тяжкості; побої та мордування; погроза вбивством; кримінальні правопорушення проти статевої свободи та недоторканності; погроза знищення майна; умисне знищення або пошкодження майна тощо).

Водночас, відповідно до п. 7 ч. 1 ст. 284 КПКУ, якщо кримінальне провадження щодо домашнього насильства (кримінального правопорушення, пов'язаного з домашнім насильством) вже відкрите, то навіть подальша відмова потерпілого чи його представника від обвинувачення не є підставою для закриття кримінального провадження.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Звіт про результати роботи підрозділів органів Національної поліції України з протидії насильству в сім'ї (за 12 місяців 2016 року, за 12 місяців 2017 року, за 12 місяців 2018 року, за 12 місяців 2019 року, за 12 місяців 2020 року (форма № 1-НС)).

2. Державна соціальна програма запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі на період до 2025 року, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 24 лютого 2021 р. № 145. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/145-2021-%D0%BF#Text> (дата звернення: 02.11.2021).

3. План заходів з реалізації Національної стратегії реформування системи юстиції щодо дітей на період до 2023 року, затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27.11.2019 № 1335-р. URL : <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-planu-zahodiv-za-a1335r> (дата звернення: 02.11.2021).

REFERENCES

1. Zvit pro rezultaty roboty pidrozdiliv orhaniv Natsionalnoi politsii Ukrainy z protyдии nasylstvu v simi (za 12 misiatsiv 2016 roku, za 12 misiatsiv 2017 roku, za 12 misiatsiv 2018 roku, za 12 misiatsiv 2019 roku, za 12 misiatsiv 2020 roku (forma № 1-NS)). "Report on the results of the work of units of the National Police of Ukraine to combat domestic violence (for 12 months of 2016, for 12 months of 2017, for 12 months of 2018, for 12 months of 2019, for 12 months of 2020 (form No 1-NS))" [In Ukrainian].

2. Derzhavna sotsialna prohrama zapobihannia ta protydii domashnomu nasylstvu ta nasylstvu za oznakoiu stati na period do 2025 roku, zatverdzhena postanovoiu Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 24 liutoho 2021 r. № 145. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/145-2021-%D0%BF#Text> (Date of Application: 02.11.2021) [In Ukrainian].

3. Plan zahodiv z realizatsii Natsionalnoi stratehii reformuvannia systemi yustitsiii shchodo ditei na period do 2023 roku, zatverdhenii rozporiadzhenniam Kabinetu Ministriv Ukraini vid 27.11.2019 № 1335-r. "Action plan for the implementation of the National Strategy for Reforming the Justice System for Children until 2023, approved by the order of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated 27.11.2019 No 1335-r". URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-planu-zahodiv-z-a1335r>. (Date of Application: 02.11.2021) [In Ukrainian].

UDC 343.226:343.91-053.6

Bahadenko Iryna,
Cand. Sci. (Law), Senior Researcher,
Head of the Department, State Research Institute MIA Ukraine,
Kyiv, Ukraine,
ORCID ID 0000-0002-3350-4411

PECULIARITIES OF THE DETECTION AND DOCUMENTATION OF THE CASES OF DOMESTIC VIOLENCE COMMITTED BY CHILDREN

Research article highlights the growing number of cases of domestic violence, as well as domestic violence offenses, which have recently been observed not only in Ukraine but also around the world. In particular, the tendency to intensify domestic violence has intensified in the context of the coronavirus pandemic, which can be explained by the consequences of lockdowns (distance work / study, job loss, declining incomes, destabilizing the economy, increasing stress, etc.). According to the National Police of Ukraine in the period 2016–2020, the number of offenses in this area with slight fluctuations increased every year. Thus, in 2016 the number of cases of domestic violence was 45,514, in 2017 – 40,189, in 2018 – 45,491, in 2019 – 45,385, in 2020 – 59,715. Among the perpetrators were found minors aged 16 to 18 years who committed administrative offenses under Art. 173-2 of the Code of Administrative Offenses, in 2016 – 246, in 2017 – 200, in 2018 – 118, in 2019 – 180, in 2020 – 310 people. Thus, it can be stated that cases of domestic violence by children occur and tend to increase.

It has been known that domestic violence belongs to the category of latent offenses primarily due to the victim's behavior in the post-conflict period (not contacting the police for fear of punishment by the perpetrator for complaints about him, unwillingness to publicize internal family problems, fear of condemnation of relatives or neighbors, etc.). This is especially true in cases of domestic violence by a child abuser. This feature is the involuntary formation of public opinion about the improper upbringing of parents or the persons replacing them, such children. And if the child offender at the time of the offense has not reached the age from which the relevant type of liability (administrative or criminal), then on the basis of Art. 3, 4 of the Code of Administrative Offenses, parents or persons replacing them are responsible.

Further participation in the criminal proceedings of the juvenile police officer is carried out in the prescribed manner (according to the Instruction on the organization

© Bahadenko Iryna, 2021

of interaction of pre-trial investigation bodies with other bodies and units of the National Police of Ukraine in crime prevention, detection and investigation, approved by the Ministry of Internal Affairs of Ukraine from 07.07.2017 № 57 and certain provisions of the CPC).

At the same time, in accordance with paragraph 7 of Part 1 of Art. 284 of the CPC, if criminal proceedings for domestic violence (criminal offense related to domestic violence) have already been opened, even further refusal of the victim or his representative to prosecute is not grounds for closing the criminal proceedings. Thus, the detection and documentation of cases of domestic violence committed by children have their own specifics and features.

Keywords: domestic violence; abusive children; detection of domestic violence committed by children; documenting of domestic violence committed by children.

Отримано 30.11.2021